

Rutin för fast omsorgskontakt i hemtjänsten

Syfte

Den 1 juli 2022 infördes en ny bestämmelse i socialtjänstlagen (2001:453), SOL, med krav på att den som har hemtjänst ska erbjudas en fast omsorgskontakt, om det inte bedöms vara uppenbart obehövt. Från och med den 1 juli 2023 gäller också att enbart personal som har titeln undersköterska får vara fast omsorgskontakt i hemtjänsten.

Rutinen syftar till att förtydliga hur arbetet med fast omsorgskontakt ska bedrivas, samt vilka arbetsuppgifter den fasta omsorgskontakten ska ha. Rutinen syftar därtill till att skapa lokala rutiner för samtliga utförare av hemtjänstinsatser i Ekerö kommun, oavsett utförare (kommunal eller privat regi).

Kommunens rutin för arbetet med fast omsorgskontakt gäller både hemtjänst för äldre personer och personer med funktionsnedsättning.

Om fast omsorgskontakt

Fast omsorgskontakt är en medarbetare som arbetar inom hemtjänsten och som är utsedd att ha ett övergripande ansvar för den som har hemtjänst.

Erbjudandet är frivilligt och bestämmelsen gäller alla som är beviljade hemtjänst oavsett ålder.

En fast omsorgskontakt är en del av verkställandet av hemtjänstinsatser och målen för den fasta omsorgskontaktens arbete är att omsorgskontakten ska tillgodose den enskildes behov av trygghet, kontinuitet, individanpassning och samordning.

Grunden i den fasta omsorgskontaktens arbete är att arbeta i nära relation till den enskilde och skapa en helhetsbild av dennes situation. Den fasta omsorgskontakten ska anpassa stödet efter den enskildes behov och situation, som kan förändras med kort varsel.

Beskrivning av arbetssätt

Enhetschefens ansvar

Enhetschefen för respektive utförare av hemtjänst ansvarar för att alla individer erbjuds en fast omsorgskontakt och att denne är införstådd med vad uppdraget innebär. Vidare ansvarar enhetschef för att utse en ersättare eller byte av fast omsorgskontakt vid längre frånvaro, samt att vid behov utse vice omsorgskontakt.

Därtill åligger det enhetschefen att se till att omsorgskontakten har förutsättningar att utföra sitt uppdrag professionellt.

Omsorgskontakten bör utses inom en vecka från det att uppdraget har påbörjats. Det kan dock behöva anpassas utifrån den enskildes behov och önskemål.

Enhetschef ansvarar för att det framgår av den sociala dokumentationen:

- när den enskilde fått erbjudande om fast omsorgskontakt
- vem som har utsetts till fast omsorgskontakt
- om den enskilde tackat nej till erbjudandet
- om den enskilde har önskemål om byte av fast omsorgskontakt

Enhetschefen ansvarar även för att sammanställa och analysera arbetet med fast omsorgskontakt. I samband med kvalitetsuppföljningar kan nedan uppgifter komma att efterfrågas:

- andel hemtjänstkunder som erbjudits en fast omsorgskontakt
- andel hemtjänstkunder som tackat ja respektive nej till erbjudandet om fast omsorgskontakt
- andel hemtjänstkunder som bytt sin fasta omsorgskontakt under det senaste året
- antal hemtjänstkunder som en fast omsorgskontakt ansvarar för

Vem ska erbjudas en fast omsorgskontakt?

Enligt socialtjänstlagen (SoL) ska alla som har insatser från hemtjänsten erbjudas en fast omsorgskontakt, om det inte bedöms vara uppenbart obehövt.

Exempel på när det kan vara obehövt kan vara om en person endast har trygghetslarm, matdistribution eller hjälp med städning eller inköp. Det är dock varken typen av, eller omfattningen av, insatser som ska avgöra om en fast omsorgskontakt ska erbjudas eller inte. Personer med till exempel begränsade sociala nätverk eller kognitiv nedsättning kan behöva en fast omsorgskontakt oavsett typ och mängd av beviljade hemtjänstinsatser.

Vem utses till fast omsorgskontakt?

Omsorgskontakten ska vara en namngiven person och känd för den enskilde, dennes närstående/ställföreträdare samt för andra medarbetare på enheten.

Enbart medarbetare som har titeln undersköterska får vara fast omsorgskontakt. Från 1 juli 2023 behöver medarbetare ha ett bevis från Socialstyrelsen för att få använda titeln undersköterska inom vården och omsorgen.

Under en övergångsperiod finns undantag från kravet på att ha ett bevis.

Undantagsbestämmelserna innebär att den som har en tillsvidareanställning med titeln undersköterska får fortsätta använda sin titel i tio år utan bevis, dock längst fram till och med den 30 juni 2033. Medarbetare i denna grupp får även utses till, och arbeta som fast omsorgskontakt utan bevis om rätt att använda yrkestiteln. Den som har utbildat sig till undersköterska men inte är tillsvidareanställd den 1 juli 2023 omfattas inte av undantagsbestämmelsen, utan behöver ha bevis om rätt att använda yrkestiteln undersköterska för att kunna utses till fast omsorgskontakt.

I de fall där en individ har flera hemtjänstutförare såsom vid natt/larminsatser, gäller att den fasta omsorgskontakten ska utses hos den utförare som utför den enskildes stöd på dagtid. Den fasta omsorgskontakten svarar för att samverka med relevanta samarbetspartners runt den enskilde, vilket även kan inkludera andra hemtjänstutförare.

Vice omsorgskontakt

Det finns möjlighet att vid behov utse en vice fast omsorgskontakt. Det finns inte något krav på att den vice omsorgskontakten ska vara undersköterska. Vice omsorgskontakt kan vara ett lämpligt vårdbiträde. En förutsättning är att den undersköterska som utsetts till fast omsorgskontakt har regelbunden kontakt med den enskilde.

Byte av omsorgskontakt

Den enskilde har rätt att byta fast omsorgskontakt om relationen inte fungerar. Vid byte av fast omsorgskontakt bör den enskildes behov av trygghet, kontinuitet, individanpassning och samordning beaktas.

Uppdragsbeskrivning för fast omsorgskontakt

Den fasta omsorgskontakten har helhetsansvaret för den individ som denne är omsorgskontakt till. Det gäller oavsett om en vice omsorgskontakt är utsedd eller ej.

För att kunna utföra sitt uppdrag på ett kvalitativt sätt bör den fasta omsorgskontakten ansvara för 5-8 individer.

Den fasta omsorgskontakten ansvarar för att:

- Planera och genomföra ett introduktionssamtal/välkomstsamtal med den enskilde.
- Muntligt och skriftligt informera den enskilde om vem/vilka som har uppdraget som fast omsorgskontakt/vice omsorgskontakt, hur uppdraget ser ut, att det är möjligt att byta fast omsorgskontakt samt hur den enskilde i sådana fall går till väga. Informationen ska anpassas efter den enskildes individuella behov.
- Ha god och nära kontakt med den enskilde. Vara den som i första hand informerar och kommunicerar med den enskildes närstående/ställföreträdare, samt inhämta samtycke för sådan kontakt.
- I den utsträckning det är möjligt att vara den som utför den enskildes insatser som denne är beviljad under dagtid. Den fasta omsorgskontakten bör som minst träffa den enskilde 1 gång per vecka, förutsatt att den enskilde är beviljad hemtjänstinsatser varje vecka.
- Tillsammans med den enskilde planera hur, när och av vem stödet ska utföras i en genomförandeplan. Därtill ansvarar den fasta omsorgskontakten för att, tillsammans med den enskilde, följa upp utförandet av insatsen samt genomförandeplanen.
- Hålla medarbetare i arbetslaget informerade och uppdaterade i frågor som avser den enskilde och dennes individuella planering.
- Tillsammans med den enskilde, samt vid behov med närstående, samordna, planera och förmedla viktig information till kontakter runt den enskilde. Det kan innefatta kontakt med andra utförare eller yrkesgrupper, t ex dagverksamhet, läkare, hjälpmedelscentral, färdtjänst, biståndshandläggare eller rehabilitering. Den fasta omsorgskontakten ska vid behov, och i den utsträckning det är möjligt, vara den som följer med på besök/möten (t.ex. vid SIP-möten), eller i annat fall ansvarar för att någon annan följer med, samt vid behov förbereda inför dessa.
- Kartlägga den enskildes olika stödinsatser och kontakter, samla in kontaktuppgifter och hämta in skriftliga samtycken till kontakt med andra.
- Använda, underhålla och påkalla behov av hjälpmedel som den enskilde kan behöva.

Styrande dokument

4 kap. 2 b § Socialtjänstlag (2001:453)

Socialstyrelsen (2023) Fast omsorgskontakt i hemtjänsten – Vägledning för att planera och genomföra arbetet. <https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/vagledning/2023-4-8490.pdf>

Socialstyrelsen (2023) Uppföljning av fast omsorgskontakt i hemtjänsten. Förslag på data och statistik för ändamålsenlig uppföljning av reformen En fast omsorgskontakt i hemtjänsten.

<https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/ovrigt/2023-8-8705.pdf>